

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

CADA NÚMERO 5 CENTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagosi)

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITG, NÚM. 20, BOTIGA
BARCELONA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:
Fora de Barcelona, cada trimestre: ESPANYA, pessetes 1'50.—EXTRANGER, 2 50

Qui no pot segar, espigola

—¿Aont van, tan determinats?
—¿Que no ho veu?... A Les Corts.

LA SETMANA

Sic transit gloria mundi, com diria un clàssic. O ¡Cómo cambian los tiempos!, pera expressarho més a la moderna y, sobre tot, més a l'espanyola.
¿Què deurien pensar, si ara traïessin el cap de la tomba, els benemèrits patricis que, en l'aurora del altre segle, varen redactar la Constitució de Cádiz?
«La Religión de la Nación española—deia l'article 12 d'aquell còdic memorable—es y será perpetuamente la católica, apostólica,

romana, única verdadera. La Nación la protege por leyes sabias y justas, y prohíbe el ejercicio de cualquiera otra.»
Y veusaque que casi al cap de cent anys ve en Canalejas y d'una plomada destrueix l'essència d'aquell precepte constitucional, base de l'unitat catòlica d'aquesta terra beneïta.
Segons la real ordre últimament publicada, el Govern no sols no prohibeix avui l'exercici de les religions dissidents, sinó que autorisa l'exhibició d'emblemes y signes al exterior dels seus temples y capelles.
¿Es això, com algú suposa, una revolució moral?

Ni remotament. La Constitució vigent diu, en el seu article 11:
«La religión católica, apostólica, romana, es la del Estado. La Nación se obliga a mantener el culto y sus ministros.
»Nadie será molestado, en el territorio español, por sus opiniones religiosas, ni por el ejercicio de su respectivo culto, salvo el respeto debido a la moral cristiana.
»No se permitirán, sin embargo, otras ceremonias ni manifestaciones públicas que las de la religión del Estado.»
Manifestaciones: en aquet mot, en aparien-

cia insignificant, resideix tot l'intrínquil de la qüestió.
Paraula elàstica y subjecta a varies interpretacions, en Cánovas cregué que volia dir que no's devia permetre en l'exterior de les iglésies no catòliques l'exhibició de cap senyal del culte que allí dintre's practica.
En Canalejas, al contrari, opina que manifestació pública vol dir professó o funció al carrer, y que, per lo tant, mentres els dissidents se limitin a posar en l'exterior dels seus temples banderes, escuts o símbols, no faltin a la llei.
¿De qui es la raó?... De tothom.

En Cánovas, reaccionari, ne tenia al interpretar en reaccionari la paraula manifestació, y igualment ne té en Canalejas al resoldre's a interpretar-la en sentit lliberal.

De totes maneres, entre aquell es y será perpetuamente de la Constitució de Cádiz y la real ordre de l'altre dia, hi ha bastanta diferència.

Cert, també, que pera fer aquet camí hem necessitat prop de cent anys. Del 1812 al 1910. Seria una verdadera exageració assegurar que hem anat molt depressa.

PIF-PAF

LA SITUACIÓ POLÍTICA

A l'obrirse les Corts

EL govern d'en Canalejas acaba d'obrir les Corts, entre tremolors de por. Si els homes que estan al capdavant del poder executiu no són uns neuròtics, ab la seva tremolor revelen que algun perill imminent y greu deuen correr les institucions. D'altra manera no tindrien explicació les extraordinaries precaucions y les consignes severíssimes d'aquets dies.

Aquesta actitud espantadissa del govern ve a refermar la general creencia de que s'acosten aconeteixements transcendents. Hi ha una gran inquietut en els defensors de la monarquia y una gran esperança en els seus enemics, així de la dreta com de l'esquerra. Davant la probable caiguda del règim present, els uns ja veuen an en Jaume III assegut en el trono d'Espanya, y els altres tenen per segur el proxím adveniment de la República. Y en mitg d'aquest ambient d'intranquil·litat s'obren les Corts.

En Canalejas vol presentarse al nou Parlament ab el caracter d'home radical. El radicalisme d'un polític que exerceix el poder ha de traduirse en actes. En la qüestió social, en la qüestió econòmica, en la qüestió religiosa, en Canalejas haurà de proposar innovacions de grossa importancia.

Per efecte de l'estat d'Espanya y de les presents circumstancies, la qüestió religiosa pendrà una importancia preeminent.

Creix la corrent d'opinió anticlerical, laicisadora, civilista. Se demana la dissolució de les ordes religioses, la separació de l'Església de l'Estat, la plena llibertat de cultes, la neutralitat escolar. Es tan forta l'empenya d'aquesta corrent, que menassa destruir tot lo que al seu pas s'oposi. Pera provar de deturar-la, de canalisar-la dins de la legalitat dinàstica, el poder moderador ha portat an en Canalejas al poder. Ara l'home escullit se troba davant de les Corts, en disposició de fer feina. Quina feina farà?

El discurs que'l president del Consell pronuncià en la reunió de les majories parlamentaries ha causat una impressió pessimista. L'orador se mostrà rezelós, vacilant, tímid, esceptic, com si tingués poca fe en l'exit de la seva gestió. Y es que ell sab perfectament que, encara que volgués, no li permetran arribar fins allí ont l'opinió lliberal demana. Li deixen tirar contra'l clericalisme catolic, però sense bala. Se veu clar que en Canalejas no més podrà aplicar paliatius al mal, com ha fet ab les seves Reials Ordes sobre les associacions religioses y sobre'ls cultes no catolics. Lo fonamental del problema quedarà en peu. El poble lliberal y republicà no sofrirà cap desengany, per la raó de que no s'ha deixat enganyar de bon principi.

Ab tot això la situació d'en Canalejas resulta violenta. Les reformes que ha promulgat fins ara, malgrat esser lleugeríssimes, li han valgut l'hostilitat dels clericals y han despertat els instints belics dels jaumistes. Al costat d'una extrema dreta hostil, se troba en Canalejas ab una esquerra desconfiada, y hostil també. No té més que la benevolencia d'en Maura, benevolencia que desapareixeria de cop si el ministeri adoptés una política efectivament radical. Be o malament, un govern pot sostindre's en tals condicions mentres no està reunit el Parlament. Però ¿com podrà mantenir en Canalejas una actitud equívoca—la única que li permetria seguir vivint— davant dels debats polítics que les minories provocaran?

Nosaltres no creiem que en Canalejas pugui sortir airo's d'aquet conflicte. La seva vida ministerial es insegura. Ell mateix està convensut de que avui, demà, la setmana entrant o d'aquí a un mes, caurà del poder. Prou clar ho digué en el seu discurs a les majories:

«Yo, señores, he venido á ocupar este puesto por unas horas, ó por unos días, ó por unos meses, por el tiempo que fuere, á dirigiros en la presente etapa de la política liberal.»

Tothom, fins el mateix interessat, creu que aviat caurà del poder sense realisar els seus propòsits. Mes el problema està en lo que després d'en Canalejas pugui venir. En aquet

Mireu si'n tenen de por

—¡Ah!.. ¿Ja's preparen pera fugir? ELS FRARES: — Cal.. Lo que fem es amanir l'equipatge, per'anar a passar l'estiu a San Sebastián, a la voreta del mar...

punt no s'oviren més que boires y foscors, justificadores de totes les esperances dels partits extrems. ¿Seran les Corts que acaben d'obrirse les que assisteixin a la cerimonia dels funerals d'un règim caduc?

FULMEN

Fantasies d'aubada

QUESTES nits ja comensen a esser caloroses. De matí, us desperteu aclaparats sota el pes del tapament. Somnis incoerents us atormenten. Els polsos us baten com a martells.

Y la boirina de claror matinera que entra per les finestres mal closes, completa aqueixa confusió extranya de realitat y desvarieig.

Avui he somniat. El meu somni no podia esser més extrany ni més boig. Vetaquí el meu somni.

—Noia,—deia jo, tot sortint de la cambra, ab la frescor agradabilíssima de l'aigua matinal.

—Noia, porta el diari.

Y en la fulla acabada d'arribar, llegia:

«Tota Espanya va refentse del daltabaix natural d'aquets dies. La disciplina dels republicans es objecte dels majors elogis. Tothom va creient que, a la fi, l'Estat acaba de reconstituirse sobre un regim estable y definitiu. La Junta revolucionaria, constituída en els primers moments ab els diputats y senadors republicans de tota Espanya, ha delegat els seus poders en un govern interi, que probablement rebrà la consagració definitiva de les Corts constituents y del President de la República, elegit per elles, si es que no decideixen per coincidir en una sola individualitat el carrec de President del poder executiu y el de magistrat suprem del país. El nou Govern està constituít en aquesta forma:

- »Presidencia: Azcárate.
»Governació: Sol y Ortega.
»Gracia y Justicia: Pi y Arsuaga.
»Estat: Labra.
»Hisenda: Ildefons Suñol.
»Instrucció Pública: D. Francisco Giner de los Ríos.
»Guerra: (Se la reserva el President.)
»Marina: ¿.....?
Foment: hi ha diversos candidats. En Carner, en Josep Zulueta, en Paraiso. Però el més probable es en Pau Iglesias, si se'l pot convencer de que, per imperi del moment, ha de col·laborar en un ministeri tan conservador com el que veieu, pera preparar, desde enfòra y ab temps, les llargues y penoses evolucions. Altres opinen que té de crearse un ministeri nou, el del Treball, y oferirlo an en Pau Iglesias.

»La presidencia del Congrés será oferta an en Melquiades Alvarez. Pera la del Senat, (mentres se tractarà de suprimirlo, per inutil) se parla d'en Pérez Galdós, en cas de que no vulgui acceptar la Presidencia de la República en Moret, an el qual, per habilisme polític, alguns volen oferir-la, en desagravi de la seva darrera caiguda durant el passat règim. De totes maneres, se dubta que'l vell polític accepti tal distinció.

»Altres diuen que aqueix carrec se deu indiscutiblement an en Costa, malgrat la malaltia del profeta de Graus. Es segur, de totes maneres, que hi haurà acord. Els republicans estan ben decidits a suspendre, per temps indefinit, les discordies, y a cedir tots davant la majoria.

»Pera governador civil de Madrid se parla d'en Salillas. Pera alcalde, ningú millor que en Soriano, temperament popular y edilici.

»No se sab, fins a l'hora present, si en Lerroux ocuparà algun lloc en les noves combinacions de carrecs. Hi ha qui parla de vetos caiguts sobre la seva persona desde l'extranger...

»Segueixen, per tot arreu, les manifestacions de goig popular. Per fortuna, l'exaltació de la multitud s'es traduïda en festes y no en vendanges. Mai s'era vista una revolució més inrudenta.

»Les noticies de l'extranger diuen que per

tot Europa y América hi ha hagut manifestacions populars en celebració del nou règim espanyol. A París s'ha organísat una desfilada cívica pera portar a l'Embaixada espanyola un missatge de felicitació. Es la revenja del 13 d'Octubre... A Londres, discursos nodrits a Trafalgar Square. A Roma, deu mil manifestants han victorejat la nova Espanya y han xiulat davant les portes tancades de Sant Pere. A Berlin, els periodics d'esquerra consignen l'entrada d'Espanya en la civilitació, y la seva incorporació a Europa. Els socialistes alemanys envien una salutació a les noves Corts constituents, excitantles a treballar per una política de Confederació universal y un règim gradual de colectivisme en la riquesa.

»La Cambra de París, per iniciativa d'en Jaurès, ha votat, per gran majoria, la consignació del gust excepcional ab que's veia arribar a Espanya la corrent irradiada de la Revolució francesa.

»Se parla d'organisar a tota Espanya, pera un mateix dia, meetings de victoria y desfílades per davant les Cases de les viles y de les ciutats.

»La pau sembla cada dia més assegurada. Els enemics no gosen alsar la veu davant l'inesperada unanimitat del poble. Moltes personalitats significades de l'antic règim intenten ja adherirse al nou, si be tothom comenta ab riallades aqueixa conducta...

...Y, com al final de tots els somnis, vaig trobar-me, de cop, al llit, a les fosques, ab els ulls oberts al desengany de les realitats... Vaig obrir la finestra; un sol de gloria, un sol optimista, encoratjador, un sol de prometeses, va enlluernarme. Allà al davant, a l'altra banda de carrer, darrera els vidres del seu balcó, la meva hermosíssima veïna, matinejant, se disposava ja a sortir, y ab una bellesa inestil·lible de gest, l'arrogant veïna, els brassos alts, clavava l'agulla en la majestat del gran capell triomfal com una corona, sobre la ressor esplèndida de la seva testa auriolada.

GABRIEL ALOMAR

Veus volatils

Velshi aquí que, diumenge passat, el regidor senyor Figueras, en representació del del·lectricte, va assistir a la festa del Mercat d'Horta. L'home va fer el sacrifici d'anarhi en un landó de dos cavalls, y allí va veure's obligat a xalarse tota la nit ballant ab les princeses y ab la mateixa reina, que es una xicoteta molt maca y aixerida, que honra al gremi de magesats, y això no'ns ho ha dit ningú, sinó que'ns consta.

Y velshi aquí que, en obsequi al concejal ferrouxista, además del ball, va haverhi un apat espléndid; y velshi aquí que, al ararse tothom de taula, havien sobrat set puros. Aleshores, la reina, per despedida, ab un gest d'amable gentilesa va allargar la capsa d'habanos al festejat edil...

»Què's creuen que va fer, el senyor Figueras? ¿Pendre un altre puro y dir:—Gracies, Magestat?... Doncs, no, senyors. Va clavar grapada y se'ls ficà tranquilament tots set a la butxaca.

Ja hem comensat per dir que això són veus volatils, y que... qui hi era ho va veure.

E està que'l senyor Canalejas hagi donat racional y democràtica amplitut a l'article 11 de la Constitució, autorísant en les capelles y iglésies dissidents la colocació de signes externs, representatius dels cultes que allí's practiquen; però'ns sembla una puerilitat impropia d'un primer ministre el dir que, mercès a aquesta disposició, els estrangers podran anar ara als seus temples «ab el front alt».

¿Tan atrassat està el senyor Canalejas en assumptes de conciencia, que creu que'l poder entrar en un temple ab el front alt o ab el front baix depén de que a la fatxada hi hagi o no hi hagi signes representatius?

No siguem criatures y donem a les coses el valor que realment tenen.

Si'l Govern ha dictat, sobre la tolerancia religiosa, la real ordre que tant soroll està movent, ha sigut senzillament perquè ja era hora de dictarla, doncs cap motiu hi havia pera negar a un establiment dedicat al culte el dret d'anunciar-se y d'exhibir els seus símbols.

Parlar d'extrangers que s'avergoneixen per la falta d'aquets signes externs, es fer molt poc favor a les seves conviccions religioses, y convertir un acte d'extricta justícia en una petita satisfacció a l'amor propi dels pocs o molts dissidents que hi ha a Espanya.

El passat diumenge, els carlistes catalans varen llensar-se a la montanya...

—¿Com?...
—A la montanya de Montalegre, ont, després d'haver oit una missa dedicada als seus martirs, dinaren tranquilament sobre l'herba, ballaren unes quantes sardanes y celebraren un meeting purament retoric.

¿Qui s'ho havia de pensar això, vinticinco o trenta anys enrerà!
¿Els carlistes, els ferestecs carlistes, imitant les meriendas fraternals y celebrant meetings en plena naturalesa, com els propis subdits de don Alacandrol...?

Al pas que van, encara esperem veure'ls organisant un grup de *damas rojas de la fe*. O xiulant a la plassa Nova, davant de cal bisbe.

La Epoca, de Madrid, ve tota desconsolada ab motiu del petit pas donat pel Govern en el llarg camí de la tolerancia y del respecte mutuo en materia religiosa.

Es natural.
¿A qui li extranyaran les lamentacions d'un diari conservador que ha sigut orgue d'en Cánovas del Castillo y ha defensat an en González Brabo?

La Epoca ha fet a tots. Ja no es d'aquesta época.

Un diari barceloní, *La Vanguardia*, troba molt mal fet, y fins li sembla depressiu pera ella, que la guardia municipal montada prengui part en festes de veinat y exhibicions de plassa de toros.

Però vingui'm aquí, críticón incorregible: si la *russia* no s'empleés en aquestes petites feines domèstiques, ¿en què entreferidria els seus ocis, la seva inacabable vagancia?

Diari vell com es, *La Vanguardia* hauria de saber, y en vista de que no ho sab l'hi diem nosaltres, que, tretes les moixigangues més o menos ridícles—generalment més—en que l'Ajuntament l'ocupa tres o quatre vegades l'any, la guardia municipal de cavall, ab tot el respecte sigui dit, no serveix pera res més que pera fer nosa... y consumir, entre sous, aulfals y ordi, una bona part del nostre desventurat pressupost.

¿Saben que'l fill de don Carlos, el nou R. don Jaumet, se'ns està tornant més liberal que en Riego, y quasi tan desprecupat com en Sunyer y Capdevila?

Ultimament, a París, ha fet unes declaracions, que si en Canalejas les ha llegides, se li haurà encès la cara de vergonya y fins potser d'enveja.

—Hi ha que comensar—ha dit—a refredar l'afecte que fins avui s'han manifestat sempre carlistes y frares. ¡L'anticlericalisme!... Això es lo que li convé a Espanya. Justament es aquesta política la que més ha de contribuir a afirmar el sentiment religiós. Jo, en el lloc d'en Canalejas, hauria anat bastant més enllà en les reformes que ha decretat aquets dies.

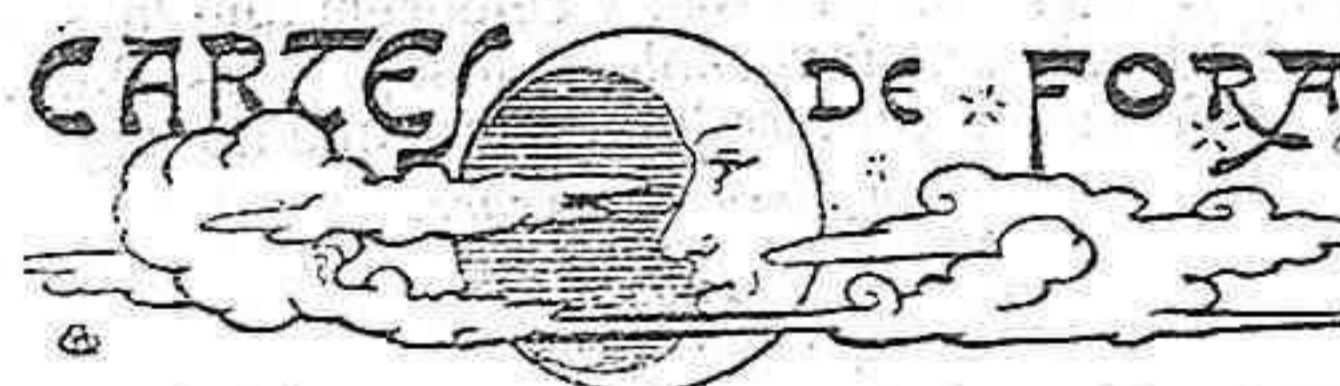
Així ha parlat don Jaume, o per lo menos, aquestes són les manifestacions que li atribueix la premsa estrangera.

¿Què hi ha realment de cert en aquest inesperat castell de focs... anticlericals?

Quasi valdria la pena de que en Lerroix y don Jaume's vegessin y discutissin amistosamente l'assumpté.

¿Que se'n riuen?...

Potser encara, per allò de que'ls extrems se toquen, enraonant, enraonant, els dos *caudillos* acabarien per entendre's, y el dia menos pensat farien, junts, la revolució.

LLERS, 7 de Juny.

El capellà de Llers defensa be'l prestigi de la seva causa, però els liberals de la vila no'ns volem deixar imposar per ell.

El dia de Corpus, mentres passava la professó per davant d'un café aont hi havia regular concurrència, una tertulia d'uns vinticinco ciutadans permanesquerem indiferents a la pelicula grotesca que desfilava pel carrer, ab aparatosa vanitat y fent exhibició del seu passat poderiu, avui aterrat pels ideals moderns de progrés y llibertat.

Al notar això el capellà se despreguè de la professó, abandonant el seu deu, pera intimarnos a que'ns descobríssim, a lo qual vam respondre que dintre de casa ningú tenia el dret d'imposarnos tal cosa, ni al carrer tampoc.

L'home negre, el representant de l'Església Romana a Llers, l'encarregat de vendre butlles y repartir patents de bons o mals creients, se senti ofès per la nostra enèrgica, encara que respectuo-

sa actitud, y, tot amoscat, va anar a donarne part al jutge, qual representant de la Justicia, considerà delictu lo que nosaltres férem per propia dignitat y ab plena conciencia dels nostres drets y devers de ciutadans.

L'intransigencia clerical se converteix en motiu de propaganda anticlerical, degut a la sortida de to del comerciant ab mangeta de bolero. Y els joves d'aquesta vila ho manifesten així en tota ocasió, desitjosos de contribuir a l'obra del progrés y a l'anulació d'aquets homes que prediquen lo que no creuen y s'enriqueixen a costa de l'ignorancia dels pobles y per l'hipocresia dels increduls.

BESCANÓ, 13 de Juny.

El dia 5 del present Juny tinguerem la visita del diputat per aquet districte, qui, segons diuen, es catolic, apostolic y romà. Essent aixís, el nostre ensotanat junt ab els quatre carques hipòcrites del poble, varen obsequiarlo ab una missa, però no exclusivament dita pera ell, sinó que era la que tocava an els veïns del poble, que's diu tots els dies festius al punt de les nou, y si per desgracia algun dels parroquians fa cinc minuts tard, ja no l'heu tota.

Doncs be: faltaven pocs minuts pera tocar les nou, quan ja l'Església estava plena dels veïns, y ja tot estava a punt de solfa, quan l'ensotanat, veient que'l diputat no arribava, manà an el toca-campanes que parés el rellotge de la torre de càla missa; aixís es que va permanèixer mitja hora parat, fins a l'arribada del diputat.

Una volta'l rellotge parat y apagada allò que'n diuen l'encesa, els veïns, veient que la missa no anava pera ells, sinó pera'l diputat, y vist l'engany, sortiren al moment, indignats, renegant del rector y del diputat.

Veïns de Bescanó, preneu exemple dels fets d'aquets farsants, que lo que volen són pessetes y influéncies pera venjar-se dels qui no pensen com ells.

¡Ah Rafelet, Rafelet! Si ens has de creure a nosaltres, fesne poques, d'aquestes, o sinó, aviat perdries els parroquians del teu establiment.

El prometre...

No fa pobre. ¿Oi, Canalejas? Així ho hauràs tu pensat, y així ho haurà dit el poble al llegí el fenomenal programa que l'altre dia vares tenir la bondat d'endossarnos, perque Espanya sapigués d'ont vens y ont vas.

Allò,—s'ha de di ab franquesa—no es un programa vulgar, com els que'ls politics cursis solen fé en casos semblants per enlluernar a les masses. No; allò, ben analisat, es un paquet de sorpreses, uns polyos universals, un màgic *ciralo-todo*, un líquid d'aquets extranyes que lo mateix treuen taques que expulsen el mal-de-cap, que enganxen la porcelana, que netejen els metalls. Tots els més graves problemes son allí solucionats: els politics, els historics, els belics, els regionals, els economics, els ètnics, els de la terra, els del mar, els del poble, els de l'Església, els dels tallers, els dels camps, els del dret, els de l'industria, els d'ahir, els de demà.

—La nació, avui ¿no confessa que desitja novetats?— devies dir tu, al escriure el cartell ministerial.— Doncs, demli lo que demana. ¿Voleu novetat més gran que tractar de salvà un poble ab un full de paper blanc ple de retòrica vuida y ab projectes garrafals que'l mateix qui'ls trassa ignora com els podrà realisar?

¡Oiu, oiu, anyells docils! ¡Escolteu la espatarrant llista *reintegrativa* de les gangues que l'Estat tracta de proporcionarvos! Embaratiment del pa, foment de les obres públiques, pisets casi be de franc, retiros a la vellesa, justicia a un preu enraonat, ilustració a quarto el rengle, reformes en tots els rams...

¿Havia mai cap politic, de don Pràxedes ensà, promès tan boniques coses en document oficial?

Canalejas, Canalejas, ja que, parlant com un brau,

has sapigut demostrarnos la teva modernitat, ara, creume, no t'enredis y fes les coses com cal. Tots aquestos beneficis que tu'ns vols proporcionar no'ns els donguis gota a gota, l'un dilluns, l'altre dimars. Si ets lo que tothom espera y sabs ben be lo que t fas, deixa't de fraccions y miques: ja'ns els daras tots plegats.

C. GUMÀ

NO HI CREIEM

MÉS pels escarafalls que fan els neos que per la confiança que inspira en Canalejas, alguns esperits optimistes s'alegren de les últimes disposicions preses pel govern actual en la qüestió religiosa, creientles un veritable comensament d'una era de lliberació pera la perseguida conciencia dels espanyols.

Nosaltres, per dolorosa experiencia, som més desconfiats y no tenim ni la més lleu esperansa de que en Canalejas prengui de serio cap mida verament anticlerical. Pera respondre al seu nom de demòcrata farà *com aquell qui fa*, però sense verdaderes ganes de fer; ni vol, ni pot, y les disposicions que dicti, visades per la camarilla clerical, no seran altra cosa que panyos calents posats a l'opinió republicana pera que guardi una pietosa benevolensa al govern actual.

Cap de les mides preses té verdadera transcendencia. La més recén publicada, anulant una disposició d'en Cánovas y restablint el dret que, interpretant rectament la Constitució, tenen les religions no catòliques de posar signes exteriors als seus temples, es presa senzillament pera accontentar a la nombrosa y avui influent colonia anglesa de Madrid, que profesa la religió protestant o evangelista; en aquesta mida, la consideració a l'opinió democrática espanyola no hi ha entrat pera res.

La real ordre referent a les associacions religioses tampoc representa un tanto que pugui apuntarse a la tasca liberal d'en Canalejas; ab la capa de les negociacions ab Roma s'ha donat una llarga a la qüestió, deixantla com una esperansa pera entretenir als badocs.

Si realment en Canalejas volgués conseguir algun avens positiu en la consecució d'una vera llibertat de conciencia, comensaria per plantejar valentment l'assumpté de la separació de l'Església y l'Estat, ab la seguretat absoluta de que Roma accediria desseguida a una munió de coses secundaries ab tal d'evitar que Espanya seguís l'hermós exemple de Fransa. Aixís com avui la reacció no pot sofrir ni que se li signi ab el dit, llavors s'avindria de bon grat a molta part de lo que podria donar satisfacció al poble liberal. Roma sempre somriu als que criden y posa cara ferrenya als que se li humilien; complau als enemics forts y abusa dels amics debils.

Nosaltres no posarem fe en la xarrameca anticlerical d'en Canalejas, fins que prengui de debò alguna mida de positiva importancia; per exemple: la secularisació dels cementiris.

Mentres s'entretengui en llensar a l'aire bombolles de sabó, per rojes que siguin, nosaltres ens riurem dels babaus que no sapiguen veure que al reventar les bombolles no quedarà d'elles més que una miqueta de porqueria.

JEPH DE JESPU

El problema obrer y en Canalejas

A Fransa, quan se presenta un nou govern al Parlament o quan s'inauguren les tasques d'una legislatura, el ministeri lleigeix a les Cambres la seva declaració, en el qual està contingut el seu programa. A Espanya, com a Anglaterra, hi ha establerta la práctica, menos lògica, d'encarregar al monarca, al chefe de l'Estat, la lectura del programa ministerial, que reb impropriament el nom de Missatge de la Corona.

El dimecres passat en la sessió régia d'obertura del Parlament, don Alfons llegí el programa del govern que'l senyor Canalejas presideix. El document es un extens cataleg de reformes. Però's veu be que'l senyor Canalejas està convensut de que no ha de portarne cap, o quasi cap, a la realitat. Si hi hagués en ell la fe en la realisació de reformes, si's pro-

posés realment ferles anar endavant, hauria sigut molt més modest. El programa del senyor Canalejas conté tantes coses, que necessitaria, pera portarles a la realitat, estar en el poder un parell de quinquenis. Y ja farà prou si hi està un parell de mesos més.

En aquesta secció ens limitarem a comentar les reformes socials anunciades pel senyor Canalejas. Heusaquí integrament el paragraf del Missatge de la Corona que tracta del problema obrer en el nostre país:

«En consonancia ab els dictamens de l'Institut de Reformes Socials se reproduiran els projectes referents a contracte del treball y aprenentatge, habitacions obreres, cooperatives de producció y de consum, cens obrer, oficines de colocació, seguretat y higiene en les industries, y se reformaran, de la manera que l'experiencia ha demostrat com indispensable y d'acord ab els informes d'aquell Institut, les lleis de tribunals industrials y descans dominical, així com, aprofitant els estudis de l'Institut de Previsió Nacional, se disposa'l ministre de la Governació a convertir en materia legislativa'ls projectes encaminats a fomentar l'estalvi de les classes modestes, element principal pera arribar al segur contra'l paro forsós y a la Caixa de pensions y retirs.»

En conjunt, el precedent programa social es timid. En lloc de respondre al sentit radical de que's vanta el senyor Canalejas, té tot l'aspecte d'un programa social conservador. De segur que'l senyor Dato el firmaria y fins potser aniria més enllà. Això no vol dir que en lo anunciat no hi hagi coses excelents, la portada de les quals a la práctica representaria un progrés en la lligislació obrera d'Espanya. Pera ferse carrec del vergonyós atras en que aquesta se troba, no més cal dir que tot, absolutament tot lo contingut en el copiat paragraf del Missatge, regeix ja a quasi totes les nacions d'Europa y en algunes d'elles de molts anys ensà.

Entre'ls projectes del govern hi ha, segons diu textualment el Missatge de la Corona, els «encaminats a fomentar l'estalvi de les classes modestes, element principal pera arribar al segur contra'l paro forsós y a la Caixa de pensions y retirs». La fórmula es ben poc lloable. El senyor Canalejas vol fomentar l'estalvi. Y ¿com han d'estalviar, els obrers espanyols, ab sous migrats, insuficients, que no'ls permeten ni una mitjana alimentació? El problema es complexe. El president del Consell comensa per enfocar-lo malament. Si el segur contra la falta de feina y els retirs contra la vellesa han de tenir a Espanya, com a element principal, l'estalvi dels mateixos obrers, no'ls veurem pas implantats nosaltres. En aquet punt seria possible establir els sistemes anglesos y francesos, però no els belgues y alemanys, que's descobreixen sota la fórmula esmentada. Voler resoldre aixequos aspectes del problema social ab institucions d'estalvi, resulta aquí un sarcasme crudel. El foment de l'estalvi pot afavorir els menestrals. Als treballadors ab sous irrisoris no'ls afectarà ni poc ni gens.

Mes no es això lo pitjor. Lo pitjor es que'l programa d'en Canalejas no passarà de la lectura que'l monarca n'ha fet davant del Parlament.

A. R. y V.

ELS ignocents que encara fan cas de lo que diuen els diaris.

Se tracta de l'operació realisada a Calais pera extreure els cadavres dels tripulants del submarí *Pluviose*, naufragat dies enrerà,

com ja saben nostres lectors, al Canal de la Manxa.

La Veu de Catalunya: «Al cap de poca estona es extret el primer cadavre.»

«Està completament desfigurat.»
El Diluvio: «El primer cadáver retirado ha resultado ser el del timonel Lebreton.»

«Estaba poco desfigurado.»
¿Quina cara deuen fer els lectors al trobarse ab tan bella *coincidencia* de noticies?

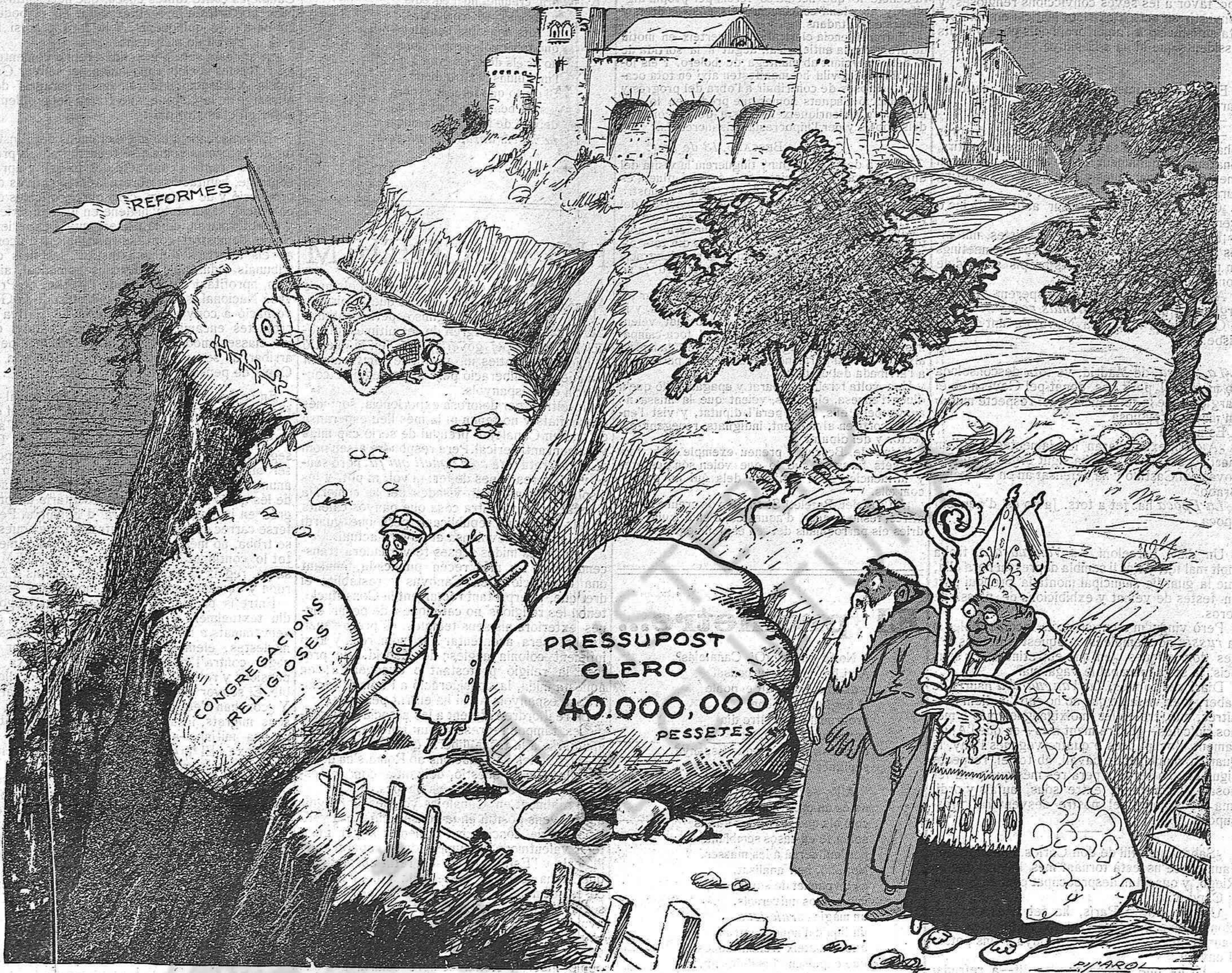
Nosaltres ja ens la figurem.

O millor dit, ens la desfigurem.
De segur que fan la cara del home que veu que, per quatre o sis rals al mes, li prenen diariament el número.

Otro que bien baila. Aquest es *La Publicidad*, que també's diverteix ab el lector parlantli del desgraciat *Pluviose*.

Conta, si fa o no fa, com els seus confreres, l'extracció del timoner Lebreton, y després de parlar del aspecte del cadavre, escriu ab la major formalitat:

En Canalejas s'obre pas

— ¡Ai, Senyor!... Però ¿què fa aquest homenet?
— Treu una roca?... Psèh!... Mentres deixi estar l'altra...

«Los médicos dicen que parece haber estado sólo quince días en el agua.»

¿De modo que 'ls metges no ho saben de cert, y únicament s'atreveixen a manifestar que 'ls ho parece?

Aquet terrible dubte no pot persistir.

Es precis obrir un concurs entre 'ls sabis de totes les nacions pera que resolguin el difícil problema; problema que, pera comoditat dels concursants, els donem nosaltres plantejat en aquets termes:

Si el *Pluviose* va enfonsarse el 26 de Maig y fins l'11 de Juny no's comensà a treure els morts, ¿quants dies va estar a l'aigua el cadavre del timoner Lebreton?...

Hala, sabis del univers. ¡A cavilar! ¡A rompre'us la crisma!

Com si fos una novetat extraordinaria, un diari ens dona la noticia de que a Vigo una senyora ha tingut un fill que està faltat de cervell.

Y be. ¿Què té d'extrany això?

¿Que volen dir que hi ha gaires espanyols que no's trobin en el mateix cas?

Se veu que, de faves, se'n couen a tot arreu, y a América a calderades.

Llegeixin, sinó:

«El govern de Buenos Aires (republicà) acaba d'empresonar a 300 obrers socialistes.

»Y no n'ha tingut prou ab això sols.

»Els policies, ajudats pels amics del govern, han saquejat y destruït biblioteques y associacions de treballadors.»

Però ¿això ha passat a Buenos Aires o a *Malos Vientos*?

S'ha donat, per fi, an en Juli Burell la cartera d'Instrucció Pública.

Ja tenim, doncs, un periodista al Ministeri. Fixém-noshi be y prenemne bona nota. Un ministre periodista! Un colega al banc blau!

Preparem-nos a rebre denúncies.

Un pas de pussa.

Les capelles evangèliques ostenten ja les insignies religioses en ses respectives fatxadades.

Aquesta petita reforma, naturalment, ha sigut rebuda ab simpatia pels molts adeptes ab que compta aquí la religió protestant.

Y, en conseqüència, ara, els més protestants són els catòlics...

Perquè són els que protesten, traient foc pels caixals.

Dimecres al vespre cridaven els venedors de diaris:

—Última hora! Ab el discurs del rei!

Un senyor compra el *Noti* y's posa a llegir àvidament a sota d'un fanal.

—Què li'n sembla?—fa un amic, tot passant.

—No val res. No hi ha cap interrupció d'en Soriano.

El general Weyler torna a viure en plena activitat. Allò no es don Valeriano. Allò es una llansadora.

Tan aviat es aquí, com a Palma, com a Madrid, com a Sant Quintí...

Aquet petit gran home s'hauria de canviar el nom.

En comptes de dirse Weyler, s'hauria de dir *Wey... và*.

Corren veus de que'l ministre de la Governació deixarà aviat el Ministeri.

Al enterarse de la seva sorollosa real ordre contra les congregacions, ja ho va dir un botiguer del carrer de la Boqueria que coneix el panyo:

—Aquet *Merino*'m sembla que no es de durada.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN EL NUMERO ANTERIOR

1.ª XARADA I.—*Vi-la-no-va*.

2.ª ID. II.—*Ga-ze-ta*.

3.ª ID. III.—*Co-mi-ca*.

4.ª ANAGRAMA.—*Maig-Magu*.

5.ª QUADRAT.—*M A T O*

A M E R

T E L O

O R O S

6.ª TARGETA.—*Gabriel Alomar*.

7.ª CONVERSA.—*Sarau-Simon*.

8.ª GEROGLIFIC.—*Servici*.

CORRESPONDENCIA

Cavallers: Martín P.: Tota l'importancia de això que'ns diu es pera la localitat; y encara l'assumpte es una mica escabros. —R. B. (Llers): Si hi cab, anirà.—F. C. (Bescanó): Idem de *lienzo*. —A. S.:

Llargueja massa, *compañero*.—O. R. (Palamós): Això es més pera ferse'n eco un periòdic de teatres. Enviïu a *La Escena Catalana*, per exemple. —J. R. (Vehinat de Salt): No hi ha espai. Si el fet concret ens l'hagués explicat en sis línies, potser sí que hi hauria cabut. Quan vulguin enviar una carta, pensin que van a redactar un telegrama. Ben curt, ben grafic, ben concis. —Salvador Safarres (a) El Cometa: Però, home de Deu, si a Boadella no se n'hi crien, de serps d'aquesta mena! —H. Ventura: Jo no dubto de que a vostè se li hagi acudit aquest xisto; però es més vell que vostè y que jo y que tots dos plegats. Pot pujarhi de peus. —Martí Rosell: An aquesta *Elvira* ja l'han grapejada tots els trenca-closcaires que componen converses. —Societat de Barbers (Valls): Rebut carta y telegrama. Entesos, y celebrem que la solució els hagi sigut favorable. —Josep Pons Puig: Vaja, allà va una cantarelleta, pera que no digui:

*Quan passo pel teu carré
y miro lo teu balcó,
ay, jo no sé lo que'm vé,
no sé si'm vé tremoló.*

No rumii més... Ja ho sé. Això es que l'estima! —Maco: Vostè es tan bon solucionista com autor de trenca-caps. Es allò... Qui les fa les sab desfer. No s'hi cansi. —Narcís Vila y Minobis: Endevidada. Respecte al primer punt de la carta devem dirli que, pel nostre compte, ja'ns n'havem fet ressò a *L'Esquella*. —Baltasar Petit y Petit Olla de Breda: No'ns convenen. —M. Cabré: Com no ha cabut tampoc en aquet número y resultaria extemporània, havem decidit inutilitzar-la. —Zoraya: Es dir que, segons vostè, el tal P. Virgili es també un rata de trenca-closques?... Ens en recordarem. —Enric Lapetra y Fàbrega: No'ns tenen utilitat. —Pep Sabaté: Potser vagin, arreglades. Les solucions, be. —Joan Antich Puquí: Conformes ab les solucions. Lo demés no'm resulta. —Ramiro Espinosa y Espinosa: Veurem d'aprofitarles.

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, carrer del Oim, número 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a